

УДК 7.038.6:343.97

Дмитро Володимирович ШВЕЦЬ,

доктор юридичних наук, доцент,

ректор Харківського національного університету внутрішніх справ

ПОСТМОДЕРНІЗМ ЯК ОБ'ЄКТИВНИЙ ВИКЛИК УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВУ

Однією з двох цілей, які були визначені свого часу в Стратегії національної безпеки України, є мінімізація загроз державному суверенітету та створення умов для відновлення територіальної цілісності України у межах міжнародно-визнаного державного кордону України, гарантування мирного майбутнього України як суверенної і незалежної, демократичної, соціальної, правової держави [1]. При цьому в даному вельми важливому для нашої країни документі чітко й обґрунтовано перераховуються ті загрози національній безпеці України, що мають об'єктивний характер. У травні 2020 року виповнюється п'ять років з моменту прийняття цього документа у сфері захисту національних інтересів українського народу та його держави, але треба наголосити на тому, що протягом цього часу основні тренди не тільки не втратили свого значення, а й зросла їх актуальність на тлі виникнення нових викликів для українського суспільства. Про що йде мова?

Як відомо, з середини минулого століття США та Західну Європу захопив новий соціокультурний феномен, що отримав назву постмодерн і поширився в усіх сферах людської життєдіяльності: культурі, філософії, політиці, економіці, техніці, науці, сфері комунікативних зв'язків тощо. Цьому історичному періоду притаманне існування особливого світоглядного напрямку – постмодернізму. Передумовою появи постмодернізму в сучасному суспільстві вважається розчарування цього суспільства у власних, ще деякий час тому незаперечних ідеалах, а саме: в безповоротності науково-технічного та суспільного прогресу; в можливості вирішення досягненнями науки і техніки глобальних проблем людства; цілісності світу; існування загальнолюдських цінностей тощо.

Усе вищезазначене потягло за собою кардинальні зміни у філософії людських стосунків, переорієнтацію моральних пріоритетів, розмивання основ індустріального суспільства.

Останнім часом у свідомості українського суспільства спостерігаються відповідні тектонічні зміни, які започаткували виникнення та формування окремих проявів постмодернізму у філософії українського соціуму. Справа полягає в тому, що, розпочавши свою ходу як світоглядна позиція, постмодернізм почав проникати у більш широке коло сфер людської діяльності. Як це не прикро, а прості природні бажання у більшості населення домінують над високодуховними потребами. Але в процесі історичного розвитку цивілізації настає момент, коли зміни поглядів проникають в основу людських стосунків, а саме в економіку, в державне управління, в побудову самого соціуму. До речі, треба наголосити на тому, що такі процеси мають двосторонній характер.

Так от, у повсякденне українське буття останнім часом все більше проникають характерні ознаки постмодернізму як культ незалежної особистості; потяг до архайки, міфу, колективного позасвідомого; бачення повсякденного реального життя як театру абсурду, апокаліптичного карнавалу; використання підкреслено ігрового стилю, щоб акцентувати на ненормальності, несправжності, протиприродності пануючого в реальності способу життя; суміш багатьох традиційних жанрових різновидів тощо. І от цей, узагальнюючи одним терміном «театр абсурду», проникає з книжкових шпальт, театральних підмостків, екранів телевізорів, з мережі Інтернет у повсякденне життя. При цьому такі зміни не завжди мають позитивний характер для нашого суспільства. І навіть можливо наголосити на тому, що в окремих випадках вони трансформуються в ті чи інші загрози національній безпеці. Особливо коли мова заходить про процеси, які мають обумовлюючий характер для злочинності як явища в українському суспільстві.

Так, наприклад, аналізуючи проблеми корупції в Україні, ми свого часу наголошували на тому, що транзит системи соціального управління від партійно-бюрократичної номенклатури до демократичної, ліберальної перспективи відбувається на тлі докорінної трансформації

культурно-психологічних детермінант суспільного розвитку [2, с. 14–15]. Але це можливо тільки тоді, коли відбувається кардинальне перетворення свідомості нації. На перший погляд, проникнення в українське суспільство ідей постмодернізму саме і є тією бажаною трансформацією, яка має можливості створити передумови для мінімізації, і навіть унеможливлення існування корупції як деструктивного суспільного явища. Але все не так просто, як би мало бути. Постмодерн привносить у суспільство як позитив (наприклад, плюралізм думок), так і його діаметрально протилежний бік – негатив (диктат однієї точки зору). Тому в реальній дійсності найбільш характерні прояви постмодернізму «працюють» як чинники, що обумовлюють девіантну поведінку людини, певні деструктивні прояви з її боку. Що, у свою чергу, навпаки, виступає живлячим джерелом такого ганебного явища, як корупція.

Узагальнюючи викладене нами вище, хотілось наголосити на тому, що сьогодні, коли в свідомість української спільноти все глибше проникають ідеї постмодернізму, поряд з їх позитивним впливом на розвиток нашого суспільства, існує велика небезпека руйнації моральних та нормативних правил, за якими живе це суспільство. І як наслідок таких змін, збільшення загроз національній безпеці України.

Одержано 10.02.2020